

REDACTIA

Arad, Deal Ferenec-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor. Nr-ii de Duminecă pe au — 4 coroane. — Pentru România și străinătate pe an: 40 franci.

Manuscripte nu se napoiază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deal Ferenec-u. Nr 8

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrierile nefrancate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Earăși dl Hajdëu.

N'a trecut mult timp, de când am înregistrat un glas rece și neprietenos, ce ne venia dela bătrânul istoric din București, dl B. P. Hajdëu. Și eată-ne din nou siliți să ne ocupăm de d-sa, fiindcă și dînsul s'a ocupat de noi și de astă-dată nu într'un ziar politic, ci într'o conferență, ținută la Ateneul Român și publicată decurînd în revista „Literatură și artă română“.

E de sine înțeles, că nu i nici o plăcere pentru noi, — cei obișnuți să fi tratați numai cu cuvinte bune și chibzuite din partea Românilor luminați, — să reflectăm la apostrofări jignitoare. Dar' când aceste apostrofări se repetă și încă din partea unui bărbat fruntaș în istoriografia și literatura română; când ele sunt rostite de pe o tribună publică către o mulțime mare de ascultători și încă cu scopul de-a produce opinie, de-a influența; când în sfîrșit aceste erupțiuni pot fi întrebuițate de adversarii noștri politici în paguba cauzei noastre naționale, — nu le putem lăsa fără răspuns. De astă-dată trebuie să ne oprim asupra cuvintelor dlui Hajdëu și din cauza, că ele au fost pronunțate în o conferență ținută în fațorul Ligii culturale, oratorul fiind încongiurat de un stat major ligist, care însă n'a ținut să rectifice, ceea-ce trebuia rectificat.

În conferența sa, dl Hajdëu avea să vorbească despre... Bulgari. În introducerea, voind a-și motiva neparticiparea d-sale la activitatea culturală a Ligii, se pronunță în acest chip asupra noastră:

„Eu n'am fost nici odată membru al Ligii pentru unitatea culturală. La început Liga avea tendință exclusiv transilvănească și eu o desaprobam cu desăvîrșire. Vă vorbesc cu o francheță extremă, căci așa am fost totdeauna: — elementele cele papistase din Transilvania, simpatia celor rușii de acolo, acestea și altele câteva (Mat. Red. Tr. Pop.) mă împiedecau sistematic de a face modus vivendi cu Transilvănenii; mai ales pretenția lor: că să ne sacrificăm noi pentru dînșii și să subordonăm România liberă României subjugate. Ajunsesse lucrurile așa de departe, încât cestiune națională însemna numai luptă contra Ungurilor, ca și când pe aiurea la Români n'ar mai pute să fie altă cestiune națională. Dacă se perpetua această nenorocit punct de vedere, eu unul n'as putea onora de a urca astă seară treptele Ateneului. Din ferice, exclusivismul transilvănean tendințos al Ligii a dispărut, și cel puțin pare a fi dispărut și eu mă mulțumesc decumdată cu apariția. Traian a intrat în Dacia nu prin Blaj, ci prin Severin; în Oltenia este simburele României vechi“...

Făcută această introducere, dl Hajdëu continuă prin a vorbi lăsaștit despre... Bulgari.

Recitînd acest pasagi, nu ne mai putem mira, pentru-ce dl B. P. Hajdëu în viața sa n'a avut nici un rol politic într'o țeară, în care aproape toți cetățenii au fost politicieni de valoare, ca de Bolintineanu, Alexandri și C. Bolintineanu au condus ca miniștri treburile statului. Într'adevăr, dlui Hajdëu îi lipsese cu desăvîrșire și priceperea tactului în materie politică. Un om, care e capabil să arunce în public vorbe despre „simpatii rusești“, pe cari

le-ar fi descoperit la noi, fără-ca în același timp să precizeze și să dovedească ceva; un om, care să facă aluzii la „influențe papistase“, ce ni-ar fi determinînd poate politica noastră, a Românilor din Transilvania, — dă probe eclatante de nepricepere a rostului politicii noastre și a principiilor, pe cari se bazează activitatea noastră din trecut și prezent.

Nicîrî în programele noastre politice, dl Hajdëu n'a putut să găsească o urmă măcar de „simpatie rusească“. Și dacă ar fi urmărit cu dragoste națională, sau cel puțin cu interesul istoricului, acțiunea desfășurată de noi în deceniul din urmă, ar fi putut constata ușor, cum au fost scoși din șirul luptătorilor toți aceia, cari aveau înclinațiuni vagi către o politică bănuită ruso-filă. Oare dl Vichentie Babeș, care împreună cu ceata sa moesonyi-ască pe această temă a fost redus la zero în cumpena politicii noastre, să nu-i fi povestit nimic despre asta colegului său Hajdëu?...

Nu mai puțin s'ar fi putut convinge, că miseriile confesionale nu ne-au împiedicat nici odată dela datoriile noastre de Români și că „elementele papistase din Transilvania“ și-au dat până acum regulat tributul național și vor fi și de-aci înainte destul de cuminte a-și păstra vechia virtute.

Nu! Dl Hajdëu nu înțelege politica noastră. Aceasta însă nu-i dă dreptul de-a divulga de pe catedra lucruri ne-existente, de-a insinua și de-a lovi în adevărul istoric. Dacă dl Hajdëu în toată viața sa a muncit numai cu această iubire de adevăr, ne întrebăm: ce încredere putem avea în valoarea științifică a operelor d-sale istorice?

Dar și nedrept este cu noi dl Hajdëu.

Noi n'am pretins nici odată, că cestiune națională este numai lupta noastră cu Ungurii, nici că România liberă trebuie să-și sacrifice interesele sale pentru ale noastre. Trebuie de-a dreptul să protestăm în privirea unei concepții atât de false ce ni-se pune în căreă. Adevărul — pe care venerabilul istoric și de astădată îl nesocotește — este, că cestiune națională există totdeauna acolo, unde interesele cele mari ale neamului sunt mai periclitate și unde se luptă cu mai multă energie în giurul lor. Dacă în deceniul expirat am luptat noi, era natural, ca interesul și forțele de luptă să se grupeze în jurul nostru. Când terenul de luptă se mută aiurea, e earăși natural, ca atenția luptătorilor treji să se îndrepteze într'acolo. Punctul cel mai atacat astăzi de pildă este elementul românesc din Macedonia și eată-ne pe toți în giurul acestui punct: guvernul român în conflict cu cel bulgar, dl Hajdëu la tribună și noi, pledînd în articole ne-numerate pentru cauza fraților noștri din Macedonia. Aceasta este adevărata cestiune națională. Și fie convins dl Hajdëu, că ea nu se face după un caietul material sau pentru a păgubi interesele unei părți a României în favorul alteia, ci este rezultatul firească a conștiinței națio-

nale pe de-o parte și a conștiinței de reciprocitate pe de alta. Aici nu poate fi vorba de subordonarea sau sacrificarea intereselor uneia dintre fracțiuni, ci numai de coordonarea intereselor tuturor fracțiunilor. Și din norocire avem destul bărbați cu mintea întreagă și cu inima la loc, și între parte și în cealaltă, cari știu să întocmească și să conducă interesele neamului după acest principiu de coordonare.

În sfîrșit observăm, că și malițios este dl Hajdëu. D-sa pare-că glumește la adresa Blajului. Istoricul Hajdëu ar trebui însă să vorbească cu ceva mai mult respect, dacă nu față de Blajul de-acum, cel puțin de cel vechiu, din cartea căruia, slavă Domnului, s'a adăpat și d-sa. Ș'apoi nu crede bătrânul istoric, că asemenea aluziuni cu „simburele româniei“, chiar când sunt făcute fără maliție, n'au nici o importanță din punctul de vedere al politicii și al naționalismului?...

Dar' vorba fiind de „cartea Blajului“, ne vine în minte, că dl Hajdëu știa să vorbească odată și altfel despre asta. Zilele aceste am deschis o carte veche din 1868 și acolo am aflat o conferență a dlui Hajdëu, pe care o ținuse în societatea „Transilvania“ din București. Eată anume ce știa atunci dl Hajdëu să spună despre noi:

În Transilvania robul poziției geografice Pa juca cartea. Da, d-ilor, numai învățătura și sacerdotii săi — sacerdotii în toată puterea cuvîntului, căci în cea mai mare parte ei au fost preoți ai Evangheliului, — au mîntuit naționalitatea noastră de peste Carpați.

Până la secolul al XVI-lea Români din Ardeal se bucurau și ei, împreună cu Sașii, Secuții și Ungurii de drepturile civile și politice, încât nu este de mirat, că românii au trăit până atunci. Dela secolul XVI în jos se începură, crescînd cu repeziune infernală acele persecuțiuni judiciare, administrative și sociale, cari redusese în fine pe frații noștri din Transilvania la treapta legală de niște dobitoace fără cuvînt și fără voință, supuse bîcîului unor stăpîni venetici. Naționalitatea română trebuia să piară în Ardeal, precum a pierit naționalitatea lituană în Rusia, pusă de cavalerii teutonici în tocmăi aceeași situație curat animală, în care legislațiunea maghiară a pus pe Români din Transilvania în a ochii lui Dumnezeu vechia de sus asupra Daciei lui Traian și tocmăi atunci prăpădă desnaționalizării se deschisese amenințătoare sub picioarele Ardelenilor. Provingea le șopti însă: „Învățați carte românească și veți fi mîntuiți!“

Dela 1560 se începe mișcarea literară națională în Transilvania. Ce dîntăru cărți tipărite în limba română au dat lumina în Brașov și la Orăștie. Din acea vreme progresul învățăturii în școlile naționale nu s'a mai întrerupt un singur an în Transilvania și ajunsese în fine la sfîrșit în Ardealeni, revărsînd în jurul său abundență, ne detersă chiar pe Lazăr, pe Laurian, pe Barnuț, pe Ioan Măiorescu...

Astfel cartea este sublimul instrument, prin care providența a perpetuat naționalitatea noastră în Transilvania, resistînd la toate loviturile. Cartea trebuie să fie și de-acum înainte principala armă a Românilor din Ardeal, în privința căreia sabia și pușca joacă un rol secundar al unui efect în fața unei cauze.

Acesta este dl Hajdëu dela 1868! Firește, de-atunci omul a mai îmbătrînit, inima s'a mai răcit. Au inter-

venit mai ales chestiuni personale, cari l-au făcut să-și peardă însuflețirea pentru „Dacia lui Traian“ și să-și peardă măsura justă în aprecierea faptelor noastre.

Astfel fiind, n'avem de ce să ne exasperăm din cale afară din pricina cuvintelor crude ce ne spune acum. Și tot ce regretăm este, că dl Hajdëu aparține și el acelor mărini, cari nu-și știu găsi timpul potrivit, în care să se retragă pentru totdeauna din viața publică, ci continuînd a munci și peste limită, întunecă fatal iluziunile ce ne procurase odinioară și ne lasă impresia unui om plin de contradicții, orbit de pasiuni personale și nedrept.

Congresul Sârbilor. Mai zilele trecute se anunța din Budapesta, că guvernul unguresc se ocupă de ideea să permită convocarea congresului național-bisericesc al Sârbilor, care ar avea să se întrunească înainte de Rusali și avînd a se face în scopul acesta alegerii noue congresuale.

„VICTORIA“.

— Adunarea generală —

De numele acesta este legată cea mai nobilă muncă și stăruințele cele mai bărbătești ale amicilor noștri. Pentru-că institutul financiar, „Victoria“ din Arad este azi o fortăreață economică, a ajuns a doua dintre toate băncile românești și prin soliditatea ei stă azi chiar între băncile ungurești din aceste părți la un nivel ridicat.

Situația aceasta și-a câștigat prin cinstitatea bărbăților cari stau în fruntea ei și au întemeiat-o conștient de cele mai laudabile porniri.

Ear cât despre importanța ei în viața economică a poporului nostru, se va putea apriza mai ales când se vor enumera serviciile mari ce li-a făcut populațiunii cu ocazia criselor financiare din cestiun urmă an, acordînd pe d'opore credite, ear pe de altă parte dădînd o indulgență față de numărasa și conștiincioasa clientelă.

Eri „Victoria“ și-a ținut a 13-a adunare generală participînd 55 acționari, cari reprezentau 1033 acțiuni, ear voturi 373.

Adunarea a fost prezidată de dl D. Bonciu, notar public regesc, care, înainte de a se intra în ordinea de zi, în cuvinte elogioase a amintit că în anul expirat „Victoria“ a perdut doi membri fondatori: pe Dr. G. Vuia și D. Antonescu, dintre cari cel dintăru a fost president al comitetului direcției. Propune, între vîile aprobării ale acționarilor, ca adunarea să-și exprime condoleanțele prin proces verbal și prin ridicare, ceea-ce se primește.

Dă apoi cuvîntul dlui Sava Raicu, secretarul general al „Victoriei“, care citește raportul direcției, ogîndă fidelă a gestiunii băncii pe anul 1900. Raportul insistă asupra împrejurării, că deși anul trecut din punct de vedere economic a fost dintre cei răi, în cât n'a favorizat acumularea capitalului, nici estinderea acțiunilor financiare, totuși institutul a progresat în toate ramurile

de activitate. Nesiguranța ce a stăpânit piața financiară, a impus și „Victoriei” rezerve în acordarea creditelor, cât și la usarea creditului ce i s'a oferit în mare abundență. Cu toate acestea, direcția a satisfăcut tuturor cererilor motivate. Relevează îndeosebi creșterea depunerilor, ceea-ce este efluxul încrederei de care se bucură institutul. Ca un moment, ori mai bine dovadă despre încrederea ce și-a câștigat-o „Victoria”, raportul se provoacă la faptul, că însăși congregația comitatului Ardealului a decis, ca fondurile și capitalurile disponibile în proporția capitalului și fondului de rezervă să se depună și la „Victoria”!

Prezintă apoi conspectul operațiunilor, din care scoatem următoarele:

Depuneri ... 3,080.366 coroane
81 fil., ceea-ce în raport cu suma de 2,598.740 cor. prezintă un spor de 481.625 coroane.

Starea escomptului ... 3,357.55 coroane.

Imprumutul ipotecar a scăzut dela 687.406 coroane la 677.833 coroane, căutând, în această privință, direcția să ducă la valoare un princip economic salutar: să nu lege capitalul, ci de a-l face mobil, ca la moment dat să poată face față ori căror necesități. Grație acestui princip realizat deja de mai mulți ani, „Victoria” nu s'a resimțit nici de cea mai penibilă crasă ce bătuse pieța financiară din Arad când cu falimentul băncii „Polgári”, ci a stat neclintită.

Lombardul prezintă suma de 47.808 coroane.

Circulația totală ... 38,206.147 coroane.

Venitul curat ... 98.341 coroane, un spor de 781 cor., față de anul financiar precedent.

Din acest câștig curat 8% e dividenda acționarilor, ceea-ce se plătește imediat.

La fondul de rezervă al acționarilor se adaugă 11.000 coroane, crescând astfel fondul de rezervă la suma de 298.797 coroane, va să zică ap. oape 300.000, jumătate din cât face capitalul.

Fondul de pensii prezintă suma de 46.901 cor.

Pentru scopuri filantropice și culturale s'au proiectat 4000 cor., iar după detragerea cheltuielilor, restul de 9210 coroane s'a transpus în venitul pe 1901.

Raportul a fost ascultat cu mult interes și întrerupt adesea de vii aprobări și exclamațiuni de bucurie și satisfacție.

Aprobarea s'a dat unanim și fără discuție.

S'au ales apoi membri în direcție d-nii Dr. N. Cioclan, Dr. A. Demian, și Tr. Vășian, toți trei mari acționari și deponenți, băbăți cu multă considerație și trecere în societatea aradână.

În comitetul de supraveghiere s'au ales d-nii G. Feier, N. Marcu, G. Popovici, (Șiria), P. Milovan, Dr. S. Ispravnic ear censor (în locul repozatului Petru Secula fiul acestuia, dl Axentie Secula.

Președintele încheie apoi adunarea printr'o vorbire potrivită, mulțumind acționarilor pentru interesul ce și de astădată l'au dovedit față de institut, urându-le tuturor o prosperare.

D. Gr. Mladin (Curtici) a mulțumit, în numele acționarilor atât venerabilului președinte, cât și direcțiunii pentru munca ce au depus pentru a ridica la un nivel atât de sus acest institut față de poporul nostru (lungi aclamații).

După acestea acționarii, directorii și funcționarii își dau întâlnire la „Mileni”, unde a fost o prietenească masă comună.

Arhiepiscopul recunoaște Ardealul! Ca să nu se creadă însă, că denșii au adoptat punctul prim din programul nostru național, cu autonomia Transilvaniei, o spunem înainte, că — de „înțelepciunile” bănyffy-ste e vorba și de data aceasta. În numărul de ieri (10 i c.), gazeta lui Bányffy, „Magyar Szó”, este anume cum își începe primul său articol:

„Desi baronul Bányffy Dezső e Maghiar, patria lui mai restrânsă totuși e numai Ardealul. Și de geaba au enunțat unținea chiar și două diete, pentru asta totuși — altul e omul ungurean, și altul e cel ardălean. Ungaria mare și bogată în curs de veacuri și cu amare amăgiri mereu și a învățat pe oamenii săi la șovăire, la umilire și la viclenie; pe când Ardealul mic și sărac a educat o națiune conștientă și triumfătoare, care peste trupul țărânamo a întins mâna de pace puterilor, cari cereau pacea”.

Ear' aceasta — pentru ce se spune chiar în fruntea numărului din „Magyar Szó”? D'apoi fiindcă Bányffy e stăpânul foii Bányffy e născut ardălean și fiindcă pe Bányffy ține să l prezinte ca pe „cel mai mare bărbat de stat” ungar al veacului! Alfel „Magyar Szó” nu s'ar încumeta nici el să „restituă”, așa deodată, Ardealul în drepturile lui autonome.

Doar' atâta carte modernă știe și Bányffy, că îndeosebi nouă, dacă accentuăm numai numele „Ardeal”, ni se deschid ușile — pușcărilor ungurești.

Și adică ce vrea dl Bányffy ardăleanul să arele prin articolul foii sale? Vrea să accentueze, că Maghiarii din Ardeal sunt cei mai aprigi patrioți, Ungurii cei mai cu virtuți. — O născocire bănyffy stă! Lucrul e tocmă din contra: Maghiarii din Ardeal sunt cei mai slabi oameni, dar' în schimb și'n același timp — ei sunt între Unguri cei mai turbați șovinisti, fiindcă mai ales ei se îndoapă din oala statului.

Emigrările din „fericita Ungarie” curg într'una, cu toate „silințele” pe care și-le dă guvernul și după-cum se zice și organele sale, pentru a le pune piedecă. „Buletinul Statistic” pe luna Ianuarie 1901 ne dă în privința emigrărilor următoarele date:

În Ungaria propriu zisă (și Fiume) s'au liberat 7218 pașapoarte. Proprietarii de pașapoarte au dus cu sine 1632 tovarăși de drum. După comitate s'au liberat pașapoarte din comitatele: Zemplin, 863; Ung, 645; Sibiu 609; Brașov 560; Saros 509; Abauj-Torna, 423; Sepeș 325; Trei-Scăune 312; Cie 285; Făgăraș 189; Terna-vele 172; Baci-Bodrog 169; Alba-Inferioară 163; Gömör 140; Caraș-Serin 135; Șabolei 120; Torontal 114, etc. — Pentru America s'au scos 3537 pașapoarte; pentru România 1868; Europa 1637; Rusia 94.

În total, au emigrat în luna Noemvrie 1900 din Ungaria: 8335; în Decembrie: 8630; în Ianuarie a. c. 11.152.

Cifrele țin locul a ori-ce comentariu!

Din România.

Adunare La 22 c. orele 8.15 p. m., a avut loc la Banca Națională adunarea generală a acționarilor Băncii.

S'a aprobat bilanțul anului 1900, s'a dat descărcare consiliului de administrație de gestiunea sa și în urmă s'a procedat la alegerea unui director și unui censor.

Au fost realesi dl Th. Ștefănescu ca director, și dl C. Nacu, ca censor.

Comitetul electoral central al partidului național-liberal, întrunindu-se de curând s'a constituit în chipul următor:

Eug. Stătescu președinte. D. Ghani, M. Pherekyde, V. Lascar, vice-președinți. Eug. Carada, Em. Costinescu, M. Corbescu, C. Protopopescu, N. Crătușescu, C. F. Robescu, M. Schina, Dr. Râmnicăanu, Al. Constanti-

nescu, membri. N. P. Isnovici, Em. Culoșiu, secretari.

Prânz diplomatic. Joi seara a avut loc un prânz la legățiunea Italiei.

Comesonii dlui ministru plenipotențiar și ai d-nei Beccaria d'Ineisa erau: dl și d-na D. Sturdza; dl și d-na Sp. Haret; dl C. I. Stoicescu; dl Ioan I. C. Brătianu; dl Argiropolo, ministru al Greciei; Principele și Principesa de Schöenburg; dl și d-na D. I. Ghica; dl și d-na Ștefan Șihleanu; comandantul de Roswadowsky, atașat militar austro-ungar, și dl Ivovici, însărcinat de afaceri al Serbiei.

Din străinătate.

Soarta insulei Creta. Consulii din Creta au încunostințat pe principele Gheorghe că cele patru puteri garante au respins propunerile lui de a crea o nouă ordine în Creta. Ziarul semi-oficios din Atena, reflectând avizului puterilor, se exprimă în modul următor: „Cele patru puteri garante au hotărât să mențină în insulă s'atuuquo-ul și speră, că populațiunea Cretei se va abține de a face demonstrații contra situației de drept a insulei. În afară de aceasta cele patru puteri speră, că principele va primi din nou pentru trei ani mandatul de guvernator ce i-se oferă”.

După-cum se vede grecii cam încep să abizecă de preținția de a se incorpora Creta Greciei

Răspuns.

I.

Dl avocat Ștefan Cicio Pop abea a terminat seria de articole din „Arad Kőröny”, și s'a apucat acum de o altă serie, în „Tribuna”. Intocmai ca amicul să Maglaș în știrea din Timișoara, așa și dl Cicio vrea să convingă publicul românesc că la consistorul gr. oriental din Arad merg rău de tot lucrurile... din motiv, probabil, că episcop nu este protectorul lor Augustin Hamsea.

La cele ce scrie despre consistor, noi nu reflectăm. Numai departe de căi Joul, 24 frunțai al bisericii române naționale, membrii aleși al consistorului aradână, au aprobat unanim procedura ce consistorul a avut-o față de elevii greviști dela institutul pedagogic din loc. de a căror dădere candidul suflet al lui Cicio este grozav de îndurerat; ear un Român cel puțin așa de bun și ceva mai puțin interesat ca avocatul Bocșăneștilor și Hamziștilor, dl E. Ungureanu a avut o singură observare: dl P. S. Episcopul e încă prea bun față cu elementele anarhiste din Seminar.

N'are deci consistorul și nici P. S. Episcopul Goldiș nevoie de nici o apărare, nici chiar în fața acuzelor unor competenți de talia lui Cicio și Maglaș.

Scoatem în evidență însă faptul următor: deși dl Cicio recunoaște că au venit

Vasele submarine franceze.

Cine n'a cedit în tinerețea sa romanul, douăzeci de miluri sub nivelul mării, de Jules Verne, fără să-și facă reflexiunea: ce admirabil ar fi dacă s'ar putea realiza această idee gigantică, și — cine știe când va veni timpul acela închipuit. Și eată că acel timp nu era așa de depărtat. Vasele submarine noi franceze, probate și puse în serviciul flotei, indică deja ceea eră nouă, a viitorului, în arta navigației și a războiului.

După ziarele franceze s'au examinat două tipuri diferite. Tipul vasului „Le naval” este destinat să servească de torpedo submarin, pe când tipul „Le morse” va face serviciu de ecleror.

„Le morse” încață în împregiuări normale aproape de suprafața apei. Din apă iese numai o cabină de sticlă, în formă de coif, asemănându-se perfect cu ilustrația cabinet cunoscutului căpitan Nemo, în care comandantul vasului începe cu capul și partea superioară a corpului. De aici

vede în toate direcțiunile nivelul mării și tot de aici dă comanda în spațiul mașinelor. Când vasul se scufundă, comandantul părăsește cabina și intră într'o celulă unde e pe masă o oglindă pe care se reflectează cu ajutorul „periscopului” suprafața mării cu tot ce s'ar întâmpla pe ea. Periscopul, acest instrument optic, e un sistem de lînți și oglinzi într'o țevă care se poate lungi și scurta, încât se ajungă tot de una suprafață mării. Chipul sau tabloul, la suprafața reflectat din periscop pe oglinda mesei, îl urmărește comandantul neatenit.

Scufundarea se efectuează prin înăgreunarea vasului cu apa ce o înghit niște rezervorii sau camere a căror clape se deschid prin simplă apăsare pe un buton. Urcarea se esopază golind de apă rezervorii cu ajutorul pompelor respingătoare. Dacă ar abizeca acest mecanism gingaș, nu s'ar năște nici un pericol, o singură apăsare pe un scripet ar desface de fundul vasului balasturi grele de plumb și vasul astfel ușurat s'ar ridica la suprafață. Manometrul arată exact la ce adâncime se află vasul.

La o anumită înălțime de sript lucră la schimbarea adâncimii. Un suboficer nu-și ia ochi

de pe manometru, ținând în același timp mândrele, corespondențele lopeților. Vasul se cufundă foarte repede.

În două minute, zece metri. Când te afli în vas nu observi că te cufunzi, simți numai că înceată ori-ce șgomot; nu mai auzi bubuitul acumulatorilor, legănat sau sgu-duire, ci e o stare de repaos ideală. Prin ferestrii vești dintăiu apa verzuie, apoi un fel de amurg roșiatic, în fine întunecere beznă. La 3—4 metri de adâncime, se vede nedeslușit încă într'un cerc de 10—15 metri. În adâncime de 10 metri nu se mai vede nimic; aici e noapte eternă. Forța mișcătoare se produce, cum își poate închipui ori-cine, prin acumulatori.

De aer pentru respirația echipamentului e bine îngrijit. Nici o simțire subiectivă nu-ți amintește că te ai afla sub apă, tuchis într'o cușcă. Aerul delăturat la umplerea rezervoriilor cu apă, intră în interiorul vasului. Altă reinnoire aeriană, cum e curățirea aerului de oxigen prin stofe chimice, până acum nu s'a arătat de lipsă. Ministrul de marină de Lanessau și cel de războiu generalul André, au stat peste 2 ore sub apă. Echipamentul vasului a stat și opt ore, fără să simtă cea mai mică indispoziție din cauza lipsei de aer. „Le Morze” navigă sub apă

cu o înălțime de 8 kilometri pe oră. El se poate să presteze încă odată pe atâta, dar în apropierea portalui se recere precauțiuni mare, deoarece ce eventualele obstacole de abia se pot observa în neajmălita apropiere.

„Le naval” e construit după alt sistem. El se servește de mașina de vapor când navigă pe apă. Când se scufundă, cetează mașina de vapor a mai lucra într'în acțiunea acumulatorilor. „Le naval” se scufundă cu mult mai încet și nu se adânc, decât trebuie 10 minute pregătire pentru acest lucru.

În Cherbourg se lucrează deja la construirea a opt vase tipul „Le morse”, și se zice, că în curând au să urmeze alte douăsprezece; prin urmare se vede, că problema vaselor submarine se privește de presă rezolvată.

ECONOMIE.

Reprivire economică de peste săptămână.

Cereale (bucate.)

Făină roșie

tărițe:

Nr.	0	1	II	II/B	III
Cor. 2 ^a	32.60	23.20	19.20	17.40	15.40

Păstioase

Fasole:	Cor. 8.25—9.—
Mazăre:	10.50—12.50
Linte:	10.—15.—
după calitate.	
Semânța de cânepă:	9.50—10.—
Macul:	22.—25.—
Hirică:	Cor. 5—5.75

per 50 de kilograme.

Unsoare de porc, sistându-se fabricațiunile de salamă, a fost slab cercetată și s'a vândut cu prețuri mai scăzute la Cor. 54.50—55.— per 50 kilogr.

Slămina: Cor. 47—48

Semințe:

Trifoiu roșu:	din anul 1900	Cor. 51. 60.—
Luzernă:	"	40.—48.—
Mohor:	"	7.50—7.75

Făina

Nr.	0	1	2	3	
Cor.	24.80	28.80	22.60	21.80	
Nr.	4	5	6	7	8
Cor.	21.40	20.40	19.10	16.10	10.80

per 100 de kilograme.

Prețul dela 23 Februarie v.

Din Arad.

Grăul cel mai bun	cor. 6.90—7.—
Cucuruz	4.60—5.—
Săcară	5.28—5.29
Orz	4.80—5.—
Ovăz	4.20—4.30
Fasole	8.—10.—

Pe 50 kilogr.

D. X 2906 O. 91.

J. W. L.

Credem, lele dragă, cafeaua Franck e ceva foarte bun. Fără densa nu se poate prepara o cafeauă cu lapte bună.

Eu și copii mei mâncăm de aceasta de prânz și de seara cu pâine sau cu mămăligă; și ce minune, chiar și barbatul meu s'a dat cu ea. —

Până acuma trebuia să bea la prânz și seara un vinars, dar decând a gustat odată Cafea cu lapte, nu'l mai trage nimă după vinars, și aceasta mă foarte bucură, fiind-că vinarsul, beutura cea stricătoră, de multe ori ii-a tâlbăcit capul bărbatului meu. —

Cât de curând, când vei veni pe la noi, te voi învăța, cum se face cafea cu lapte și vei vedea, că e bună, te vei învăța cu ea și Dumneata și vei cunoște folosul ei. —

Crema Margareta

este cel mai sigur mijloc pentru producerea, perfecționarea și conservarea

! frumuseții !

Acest minunat preparat nevătămător, curat și fără grăsime are un efect uimitor.

În câte-va zile face să dispară alunele, petele de ficat, coșii, jupuiturile, bibițele, punctele negre (comedonele) și toate afecțiunile pielii. Netezește încrețiturile și ciupiturile de vârsat (bubac), având efect chiar și asupra celor mai înaintați în vârstă, carora le face pielea tinără și frumoasă.

Dr. Mosengeil și Metzger, renumiți profesori, vindecă încrețiturile de pe obraji cu ajutorul masagiului. Spre acest scop Crema Margareta este cea mai potrivită. Dacă se masează zilnic fața cu Crema Margareta, dispar nu numai alunișele, petele de ficat, și alte necurătenii de piele, ci și încrețiturile, ciupiturile de bubac și alte anomalii cauzate prin bătrânețe, griji, boale etc. etc.

Un perservativ în contra arșiței soarelui și a vîrețului.

Se poate și ziua întrebuița.

Pudra de dame Margareta 1 cor. 20 fl. 553 11—

Săpunul Margareta 70 fl.

Pasta de dinți Margareta costă 1 cor.

Regeneratorul părului, care produce culoare originală părului încăruntit, 2 cor.

Blondinirea părului de orice culoare, prin care părul primește o culoare aurie, 1 și 2 cor.

Pomada tanochininică, cel mai bun mijloc spre cultivarea și creșterea părului, 70 fl. și 1 cor.

Resucitor de mustați Bohus de Vilagos, spre cultivarea mustaților, 50 și 70 fl.

CLEMENT FÖLDES

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 12.

Representant general pentru România:

Domnul Moritz Pollak București, Calea Văcărești Nr. 5.

Se află de vânzare la drogueriele; Bruss, Economul & Co., M. Stoinescu, I. Tetzu, I. Zanfirescu și în en gros și detail la Frații Albachary și la toate farmaciile.

Dovadă despre eficacitatea folosirii cremei Margareta e și următoarea epistolă:

D-lui Gnteri Földes Kelemaa, în Arad.

Folosese demult Crema-Margareta. Primește simpatia mea pentru efectul bun și acestei creme.

București

Maria Ionașcu, artistă la Teatrul Național.

Veritabil n'imi atînci dacă cuîta poartă eticheta și marca mea de fabrică înregistrată!

Feriti-vă de contrafacere!

„Nădlăcana”

institut de credit și economii, societate pe acții în

NĂDLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000 coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interese.

570 — 3

Direcțiunea.

„Mureșanul”

institut de credit și economii, societate pe acții în

MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

Acordă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

569 — 3

Direcțiunea.